

Dariusz Salamon

Eklezjalny wymiar powołania i misji Zgromadzenia Księży Sercanów

Symposium 18/2(27), 27-44

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. Dariusz Salamon SCJ
Wyższe Seminarium Misyjne Księży Sercanów, Stadniki

EKLEZJALNY WYMIAR POWOŁANIA I MISJI ZGROMADZENIA KSIĘŻY SERCANÓW

Sercańskie powołanie ma z pewnością wiele wymiarów. Do istotniejszych należy misja wynagradzająca, aspekt oblacyjny, ofiarniczy; można też mówić o wymiarze misyjnym albo społecznym. W niniejszym opracowaniu pragniemy spojrzeć na powołanie sercańskie w kontekście eklezjalnym. W świetle refleksji II Soboru Watykańskiego każde poszczególne powołanie zakonne, jak całe życie zakonne są mocno wpisane w życie Kościoła. W ten sam sposób chcemy spojrzeć na powołanie i misję Zgromadzenia Księży Sercanów. Najpierw zarysujemy sylwetkę założyciela Zgromadzenia, o. Leona Dehona, jako człowieka, który w swoim powołaniu był w pełni wierny i oddany Kościołowi. Następnie omówimy eklezjalny charakter powołania sercańskiego, opierając się na aktualnych *Konstytucjach* Zgromadzenia, a w końcu zaprezentujemy misję polskich sercanów w Kościele lokalnym i powszechnym.

Umiłowanie Kościoła w powołaniu o. Dehona

W latach gdy o. Dehon rozeznaje swoje powołanie i podejmuje decyzję co do miejsca podjęcia studiów teologicznych, Kościół zmaga się z pozostałościami gallikanizmu, występuje przeciw liberalizmowi, a wszystko to w kontekście dokonującego się procesu zjednoczenia

Włoch, a co za tym idzie, zagrożenia Państwa Kościelnego. Równocześnie coraz bardziej do głosu dochodzi ruch ultramontanistyczny, który w połowie XIX wieku (Wiosna Ludów) staje się ruchem masowym na rzecz walki o wolność Kościoła. W tej walce papieństwo stanowi ostoję dla kościelnej wolności przeciw roszczeniom władz państwowych do panowania nad Kościołem. Stąd więź z papieżem staje się sednem rozumienia Kościoła, a *sentire cum Ecclesia* przeradza się w *sentire cum papa*. Rzym staje się zarówno centrum jedności, jak i źródłem katolickiej prawdy. Nic dziwnego, że w tak rozwijających się uwarunkowaniach I Sobór Watykański uchwalił dogmat o nieomyślności papieskiej¹.

W tej atmosferze młody Leon Dehon, po podjęciu decyzji o wyborze drogi powołania kapłańskiego, pragnie podjąć studia teologiczne właśnie w Rzymie, w Seminarium Francuskim św. Klary, a nie w swojej ojczyźnie, Francji. Jest przekonany, że doktrynę i pobożność osiąga się łatwiej i pełniej w centrum Kościoła niż gdzie indziej. Tutaj, u źródła, woda jest najczystsza². Poza tym studia na uniwersytecie gregoriańskim stały na wysokim poziomie dzięki wybitnym profesorom tamtego okresu. Lata studiów w Rzymie Dehon zaliczy do jednych z najbardziej szczęśliwych³.

Oprócz studiów Dehon był urzeczony religijną atmosferą Rzymu. Wszystko przemawiało tam do umysłu i serca, zwłaszcza wielka pobożność. Rozkoszował się Rzymem chrześcijańskim, który przemawiał do wiary i pobożności, łączył się z jego duchem wiary, apostołstwa i miłości⁴. Z zapałem uczestniczył w uroczystościach religijnych, którym przewodniczył papież Pius IX. Kochał Rzym, tam pragnął spocząć, tam czuł się jak w ojczyźnie. Cała myśl i apostołstwo Dehona będą nosiły na sobie niezatarty ślad rzymskości – katolickiej i papieskiej⁵.

Doświadczenie Kościoła rzymskiego, a zarazem powszechnego zostaje jeszcze bardziej ubogacone poprzez udział Dehona w roli stenografa w I Soborze Watykańskim. Było to doświadczenie jedyne w swoim rodzaju. Jak Dehon sam zaznaczy: „Dotykałem ręką życia Kościoła

¹ K. SCHATZ, *Prymat papieski od początków do współczesności*, Kraków 2004, s. 221-223.

² L. DEHON, *Notes sur l'histoire de ma vie*, II, 66r-66v.

³ G. MANZONI, *Leon Dehon człowiek o wielkim sercu*, Kraków 1991, s. 28-29.

⁴ L. DEHON, *Notes sur...*, dz. cyt., VI, 30.

⁵ G. MANZONI, *Leon Dehon...*, dz. cyt., s. 31-32.

i zdobyłem w ciągu jednego roku więcej doświadczenia niż po 10 latach normalnego życia”⁶.

Z doświadczeniem Rzymu związana jest również niezwykła relacja Dehona z kolejnymi następcami św. Piotra, dla których żywił szacunek, a nieraz doświadczał też więzów przyjaźni z nimi.

Leon XIII (1878-1903) okazywał mu swoje uznanie, zwłaszcza za propagowanie jego encyklik społecznych⁷. Pius X (1903-1914) definitywnie zatwierdził Zgromadzenie. Z Benedyktem XV (1914-1922) łączyły go więzy przyjaźni. Z kolei od Piusa XI (1922-1939) otrzymał definitywne zatwierdzenie *Konstytucji*⁸.

Jednakże oprócz momentów świetlanych były również chwile poważnych prób, które pokazały lojalność i posłuszeństwo o. Dehona wobec decyzji Stolicy Apostolskiej. Najważniejszym takim momentem było zniesienie założonych przez niego Oblatów Najświętszego Serca Jezusowego dekretem z 3 grudnia 1883 roku⁹. Pomimo że było to dla Dehona wydarzenie druzgoczące¹⁰, to jednak przyjął je w duchu pokory i całkowitego posłuszeństwa wobec decyzji Świętego Oficjum¹¹.

Świadectwem autentycznej miłości Dehona do Kościoła pozostaje również dziedzictwo, jakie pozostawia swoim duchowym synom na kartach *Dyrektorium duchowego Księży Najświętszego Serca Jezusowego*. W paragrafie zatytułowanym *Miłość Kościoła* stwierdza, że „powinniśmy miłować Kościół, okazując mu swoją synowską uległość. (...) Miłujmy Kościół sam w sobie, w jego widzialnej głowie i sługach, w jego nauczaniu, liturgii i ustawodawstwie. Czcijmy go jak naszą Matkę”¹². Jak już zaznaczono, słowa te znajdowały całkowite pokrycie w postawie samego Dehona i jego synowskim posłuszeństwie wobec Kościoła.

⁶ L. DEHON, *Notes sur...*, dz. cyt., VIII, 55.

⁷ G. MANZONI, *Leon Dehon...*, dz. cyt., s. 251.

⁸ Tamże, s. 32-33.

⁹ Tamże, s. 140.

¹⁰ L. DEHON, *Notes sur...*, dz. cyt., XIV, 182.

¹¹ G. MANZONI, *Leon Dehon...*, dz. cyt., s. 143. Por. TENŻE, *Katechizm wprowadzający do nowych Konstytucji*, Kraków 1992, s. 34.

¹² L. DEHON, *Dyrektorium duchowe Księży Najświętszego Serca Jezusowego*, Cz. VI. *Cnoty właściwe naszemu powołaniu*, § 24. *Miłość Kościoła*, Warszawa 1997, s. 302-303.

Oprócz tego mocnego powiązania przez Dehona swojego powołania, a potem całego Zgromadzenia z Kościołem powszechnym na uwagę zasługuje również misyjne zaangażowanie Dehona. Jeśli zgodnie z nauczaniem ostatniego soboru misyjność należy do serca Kościoła, ponieważ Kościół jest misyjny ze swej natury¹³, to pragnienie i podejmowanie misji *ad gentes* pozostaje zawsze w duchu najgłębszego zrozumienia posłannictwa Kościoła. Ojciec Dehon działał w tym duchu, wyprzedzając myśl soboru, ale przede wszystkim odpowiadając na wezwanie Chrystusa skierowane do apostołów: „Idźcie na cały świat i nauczajcie wszystkie narody” (Mt 28,19). Od początku Zgromadzenia misje jawiły się Założycielowi jako olbrzymie pole, na którym mógłby urzeczywistnić charyzmat Zgromadzenia. Już w 1882 roku w liście do papieża Leona XIII wyraził pragnienie obecności na misjach. Były one dla niego najważniejszym dziełem¹⁴. Pod koniec życia napisał, że jego pragnienie bycia misjonarzem zrealizowało się poprzez stu misjonarzy Zgromadzenia obecnych we wszystkich częściach świata¹⁵. Oprócz misji zagranicznych od początku w Zgromadzeniu obecne były też misje ludowe, zwłaszcza w diecezji Soissons¹⁶.

Już po tej krótkiej prezentacji sylwetki o. Dehona i jego nastawienia do Kościoła możemy z całym przekonaniem stwierdzić, że był to człowiek głęboko przywiązany do Kościoła powszechnego, który w tamtych czasach kojarzony był szczególnie z Rzymem i jego widzialną głową w osobach kolejnych następców św. Piotra. Wobec tego Kościoła Dehon okazuje niezwykłą cześć i przywiązanie, stara się być na bieżąco z jego nauczaniem i stoi w pierwszym szeregu tych, którzy jego naukę szerzą, zwłaszcza w jej wymiarze społecznym. Równocześnie widzimy także o. Dehona jako założyciela Zgromadzenia, które ma służyć Kościołowi, ale też od tego Kościoła oczekuje aprobaty dla swego charyzmatu i swej misji. I w tym wymiarze, mimo trudnych doświadczeń, Dehon okazuje się człowiekiem lojalnym i kierującym się głęboką wiarą i posłuszeństwem wobec Kościoła.

¹³ SOBÓR WATYKAŃSKI II, Dekret o działalności misyjnej Kościoła *Ad gentes divinitus*, 2.

¹⁴ G. MANZONI, *Leon Dehon...*, dz. cyt., s. 201.

¹⁵ L. DEHON, NQ 5, XLV, 12 stycznia 1925.

¹⁶ G. MANZONI, *Leon Dehon...*, dz. cyt., s. 203.

Charakter eklezjalny powołania sercańskiego według aktualnych *Konstytucji SCJ*

Charakter eklezjalny naszego powołania, oprócz zasadniczej inspiracji wynikającej z przeżycia wiary o. Dehona i jego wizji Zgromadzenia, wynika również z wierności samemu Kościołowi, który na II Soborze Watykańskim sformułował zasady odnowy życia zakonnego. Zgodnie z Dekretem o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis* instytuty życia zakonnego powinny uczestniczyć w życiu Kościoła oraz przyswajać sobie i popierać, zgodnie z własnym charakterem, jego zamiary i przedsięwzięcia zarówno w dziedzinach teologicznych, jak i duszpasterskich, misyjnych i społecznych (DZ 2c). Szczegółowo zasadę tę potwierdził motu proprio *Ecclesiae Sanctae* (z 1966 roku), ustanawiający przepisy wykonawcze do niektórych dekretów II Soboru Watykańskiego. Zaznaczono w nim (nr 12a), że ustawy każdego instytutu zakonnego powinny zawierać m.in. zasady ewangeliczne i teologiczne o życiu zakonnym i jego złączeniu z Kościołem, oraz stosowne słowa, w których uznaje się i ściśle zachowuje ducha i zamiary ich założycieli, a także zdrowe tradycje, bo wszystko to stanowi dziedziczną własność każdego instytutu (por. DZ 2b).

Konstytucje SCJ przepracowane po II Soborze Watykańskim zdecydowanie uwzględniają te wymogi Kościoła i ustawiają powołanie sercańskie w głębokim związku z Kościołem¹⁷. Kościelny charakter naszej profesji i życia zakonnego uwidocznił się w całych *Konstytucjach*, jednakże szczególnie można go dostrzec w ich pierwszych 85 numerach.

Nawiązanie do kontekstu eklezjalnego znajdujemy już w pierwszym numerze *Konstytucji*. Założenie nowego zgromadzenia było zarazem łaską i misją, jakie otrzymał o. Dehon, aby w ten sposób wzbogacić Kościół instytutem zakonnym, który będzie żył natchnieniem ewangelicznym. Łączenie życia zakonnego i apostołskiego z oblacją wynagradzającą Chrystusa będzie pierwotną ideą i charakterem własnym tego instytutu,

¹⁷ Dokładniejsze omówienie tej problematyki można znaleźć w publikacji A. BOURGEOIS, *Nasza reguła życia. Przewodnik*, Kraków 1989, s. 53-57, oraz w opracowaniu G. MANZONIEGO, *Katechizm wprowadzający do nowych Konstytucji*, Kraków 1992, s. 29-35.

czyli specyficzną posługą dla Kościoła, do której został powołany (nr 6). W tym Kościele i w świecie zakonnicy o. Dehona mają zapobiegać grzechowi oraz brakowi miłości (nr 7).

Opisując doświadczenie wiary o. Dehona, *Konstytucje* kilkakrotnie czynią odniesienia do Kościoła. W numerze 3 mowa jest o człowieku, który rodzi się z Chrystusowego Serca otwartego na krzyżu i pozostaje zjednoczony z braćmi we wspólnocie Kościoła. Dalej mowa jest o wrażliwości o. Dehona na grzech, który osłabia Kościół (nr 4) oraz o zapobieganiu duszpasterskim brakom tego Kościoła (nr 5).

W dalszych numerach *Konstytucji* mowa jest o powiązaniu naszego życia zakonnego z rzeczywistością eklezjalną. I tak chociażby nr 9 stwierdza, że w Dobrą Nowinę Jezusa Chrystusa jesteśmy włączeni w Kościele, w tym Kościele otrzymaliśmy dar wiary, który pozwala nam pójść za Chrystusem. Nasze powołanie zakonne zakorzenione jest w sakramentach wtajemniczenia chrześcijańskiego – w chrzcie i bierzmowaniu (nr 13). Dwukrotnie *Konstytucje* podkreślają naszą jedność z wszystkimi braćmi chrześcijanami (czyli z szeroko pojętym Kościołem), aby wraz z nimi wyznać w Duchu Świętym, że Chrystus jest Panem, który zbawia (nr 9), oraz by pójść z nimi w Jego ślady w celu osiągnięcia świętości (nr 13). Profesję zakonną dążenia do doskonałej miłości składamy nie tylko dla własnego pożytku, ale by oddać się miłości Boga i naszych braci, czyli dla Kościoła (nr 14). Poza tym nasze życie zakonne rozwija się i żywi, czerpiąc ze skarbcza wiary Kościoła, oświecanego przez Ducha Świętego (nr 15). Odpowiedź na powołanie do służby Kościołowi w zgromadzeniu założonym przez o. Dehona zakłada życie duchowe, czyli wspólne przybliżanie się do tajemnicy Chrystusa (nr 16).

W drugiej części *Konstytucji* (*W naśladowaniu Chrystusa*) cały paragraf czwarty poświęcony jest uczestnictwu księży sercanów w misji Kościoła. Najpierw znajdujemy w nim potwierdzenie autentyczności duchowości sercańskiej przez Kościół: „Jesteśmy zakonnikami poświęconymi Chrystusowi przez śluby, zgodnie z uznaniem przez Kościół duchowością Założyciela” (nr 26). Sedno tej duchowości stanowi prowadzenie życia zjednoczenia z obłacją Chrystusa. Jest to jedynie konieczna misja, do jakiej jesteśmy powołani w Kościele (tamże). Ten charyzmat proroczy, jak każdy inny, zakorzeniony jest w Kościele i oddaje sercanów na służbę

zbawczej misji Ludu Bożego w świecie (nr 27). Jako instytut apostołski oddaje się chętnie na służbę Kościoła w jego różnorodnych potrzebach duszpasterskich (nr 30). Chociaż Zgromadzenie nie zostało powołane dla specjalnego dzieła, to jednak cechuje się pewnym ukierunkowaniem apostołskim, które nadaje jego misji w Kościele określony charakter (nr 30). W tym duchu prawdziwą służbą dla Kościoła jest najpierw adoracja eucharystyczna, a zaraz potem posługa dla najbardziej potrzebujących, robotników i ubogich. Wielką wagę o. Dehon przywiązywał również do formacji kapłanów i zakonników. Uprzywilejowaną formą apostołatu była od początku działalność misyjna (nr 31, 33).

Poza tym, w łączności z życiem Kościoła, za wzorem Założyciela oraz w odpowiedzi na znaki czasu, sercanie mają się przyczynić do wprowadzenia w świecie Królestwa sprawiedliwości i chrześcijańskiej miłości (nr 32).

Eklezjalny charakter powołania sercańskiego wyraża się również poprzez praktykę rad ewangelicznych. W Kościele i z Kościołem o tyle zakonnicy sercańscy są znakiem dla braci, o ile potrafią się dzielić dobrami w duchu braterskiej miłości (nr 46). Również przez ślub posłuszeństwa sercanie oddają się na służbę Zgromadzenia w misji Kościoła (nr 54). Posłuszeństwo to wyraża się również poprzez wrażliwość na natchnienia Ducha Świętego, które kieruje do nas przez słowo Boże otrzymane w Kościele (nr 57). Nasze życie zakonne realizujemy w życiu wspólnotowym, dlatego w Kościele jesteśmy wezwani, aby być w świecie świadkami i sługami jedności między ludźmi poprzez braterską wspólnotę (nr 59). Siłą naszego życia wspólnotowego jest Eucharystia. Przez sprawowanie Eucharystii jednoczymy się z całym Kościołem we wspomnieniu i w obecności Chrystusa, który sprawia, że potrafimy żyć razem w służbie Ewangelii (nr 82). Ponadto wzorem naszego życia zakonnego jest Maryja, Matka Kościoła, ściśle zjednoczona z życiem i zbawczym dziełem Chrystusa (nr 85). Wreszcie łączność z Kościołem jest podstawowym punktem odniesienia i normą dla naszych struktur zakonnych oraz dla prawidłowego rozwoju i odnowy życia zakonnego. Swoją jedność Zgromadzenie czerpie w Kościele jako Mistycznym Ciele Chrystusa (nr 106). Poza tym nasze życie zakonne jest uczestnictwem w rozwoju, próbach i poszukiwaniach świata i Kościoła (nr 147).

Ten krótki przegląd podstawowego dokumentu Zgromadzenia, jakim są *Konstytucje*, w wystarczający sposób ilustruje, jak bardzo powołanie tego instytutu zakonnego, charakter jego życia, praktyka rad ewangelicznych oraz misja apostołska są mocno wpisane w życie i misję Kościoła.

W ostatniej części tego opracowania ukazane zostaną eklezjalne wymiary sercańskiej misji na przykładzie aktualnych dzieł apostołskich Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księży Najświętszego Serca Jezusowego.

Misja polskich sercanów w Kościele lokalnym i powszechnym

Prowincja Polska na przestrzeni swojego ponad 60-letniego istnienia¹⁸ mocno rozwinęła swoje zaangażowania apostołskie, zarówno w Kościele polskim, jak i na misjach, czyli na płaszczyźnie Kościoła powszechnego. Ostatnie poważne ujęcie tych zaangażowań zostało udokumentowane w *Projekcie apostołskim Prowincji*, wypracowanym przez X Kapitułę Prowincjalną z 2002 roku¹⁹. Krótki przegląd tego dokumentu pozwoli nakreślić panoramę apostołskich zaangażowań polskich sercanów. Zostaną tu uwzględnione zmiany, które nastąpiły po opublikowaniu wspomnianego dokumentu.

Polska Prowincja Zgromadzenia Księży Sercanów pełni swoją misję przede wszystkim w lokalnym Kościele polskim. Na tym polu możemy wymienić następujące zaangażowania apostołskie: praca rekolekcyjno-misyjna, duszpasterstwo parafialne, apostołstwo specjalistyczne oraz apostołstwo społeczno-charytatywne. W ramach apostołstwa specjalistycznego możemy z kolei wyróżnić duszpasterstwo młodzieżowe, powołaniowe, przedsiębiorców i pracodawców, Wydawnictwo DEHON, zaangażowania w kulturę, naukę i edukację oraz kapelanie. Apostołstwo

¹⁸ Prowincja Polska została erygowana 10 stycznia 1947 roku, jednakże obecność sercanów w Polsce datuje się od założenia pierwszego domu zakonnego w Krakowie, czyli od 1 września 1928 roku (*Elenchus Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księży Najświętszego Serca Jezusowego [Księży Sercanie] 2011*, Kuria Prowincjalna Księży Sercanów, Warszawa 2011, s. 38 i 40).

¹⁹ *Charyzmatem sercańskim ubogacamy Kościół. Dokumenty X Kapituły Prowincjalnej*, Warszawa, 4-9 listopada 2002 roku, s. 15-48.

społeczno-charytatywne obejmuje akademik w Warszawie, fundusz pomocy młodzieży im. o. Dehona, działalność charytatywną seminarium w Stadnikach oraz inne dzieła charytatywne, funkcjonujące przy parafiach i wspólnotach zakonnych.

Gdy idzie o zaangażowania polskich sercanów w świecie, możemy wymienić przede wszystkim trzy pola działalności: misje *ad gentes*, pomoc Dystryktom Białoruskiemu, Mołdawskiemu i Wspólnocie Terytorialnej na Ukrainie²⁰, które zależą bezpośrednio od Prowincji Polskiej, współpraca z Dystryktem Fińskim (FIN)²¹ i Austro-Chorwackim (ACR) oraz współpraca z innymi prowincjami Zgromadzenia w Europie.

Oddzielne apostołstwo stanowi Sercańska Wspólnota Świeckich, która łączy osoby świeckie, pragnące żyć charyzmatem i duchowością Zgromadzenia.

Opierając się na ogólnym zarysie możemy omówić zasadnicze zaangażowania Prowincji. W Kościele polskim sercanie są obecni przede wszystkim przez posługę parafialną. Niemal 50 współbraci zaangażowanych jest w 15 parafiach zlokalizowanych na terenie 7 diecezji: kieleckiej (Stopnica), krakowskiej (Kraków-Płaszów, Kraków-Mały Płaszów, Stadniki, Węglówka, Glisne), lubelskiej (Lublin-Czechów, Pliszczyn), łódzkiej (Bełchatów), sandomierskiej (Ostrowiec Świętokrzyski-Denków, Chmielów), sosnowieckiej (Sosnowiec-Środula) i tarnowskiej (Koszyce Małe, Binczarowa, Florynka).

Drugim, bardzo ważnym sektorem działalności sercanów są rekolekcje i misje krajowe. W ramach tej działalności podejmowane są rekolekcje adwentowe, wielkopostne, misje intronizacyjne Serca Jezusowego, renowacje misji, misje związane z peregrynacją obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej, obrazu Jezusa Miłosiernego wraz z relikwiami św. Faustyny i św. Jana Pawła II, a także misje i rekolekcje połączone z nawiedzeniem ikony i relikwii św. Małgorzaty Marii Alacoque. Poza tym księża głoszą

²⁰ Dystrykt Mołdawsko-Ukraiński (MUK) został erygowany w roku 2002; w 2008 roku została wyłączona z niego wspólnota na Ukrainie, w wyniku czego powstały oddzielny Dystrykt Mołdawski (MOL) oraz Wspólnota terytorialna na Ukrainie (*Elenchus Polskiej Prowincji...*, dz. cyt., s. 196).

²¹ W roku 2005 w miejsce Regionu Fińskiego, z powodu mniejszej liczby współbraci, powołany został Dystrykt Fiński (FIN) (tamże, s. 193).

też rekolekcje dla kapłanów i osób zakonnych. Obecnie w grupę rekolekcyjno-misyjną zaangażowanych jest bezpośrednio 13 osób, natomiast grupa poszerzona o głoszących rekolekcje kapłańskie i zakonne oraz dla dzieci i młodzieży liczy razem 20 osób²². W okresie Wielkiego Postu głoszenia rekolekcji podejmują się również księża spoza grupy rekolekcyjnej, aby sprostać wciąż wielkiemu zapotrzebowaniu na ten rodzaj pracy apostołskiej ze strony Kościoła polskiego²³.

Gdy idzie z kolei o różne formy duszpasterstwa specjalistycznego, warto zwrócić uwagę na cieszące się niesłabnącym zainteresowaniem rekolekcje dla młodzieży. Zimą są to rekolekcje na nartach, a latem rekolekcje pod żaglami, na kajakach, wędrownie w Tatrach, a nawet zagraniczne w Chorwacji. Przyjęta formuła rekolekcji łączy czynny wypoczynek (na nartach, nad jeziorem czy w górach) z elementami modlitwy i refleksji (Msza Święta, okazja do spowiedzi, spotkania dyskusyjne), a wszystko to młodzież przeżywa w grupie rówieśniczej, dzięki czemu nawiązują się koleżeńskie i przyjazne relacje, tak ważne dla rozwoju młodych ludzi²⁴.

Mocne miejsce w kalendarzu sercańskich inicjatyw mają również Sercańskie Dni Młodych (SDM), odbywające się od lat w Pliszczynie koło Lublina. W 2014 roku odbyła się ich 21. edycja. SDM gromadzą na początku wakacji kilkuset młodych ludzi z różnych stron Polski, aby przez niemal tydzień modlili się, śpiewali, poznawali ciekawych ludzi, odbywali różne warsztaty, razem spędzali czas pod jednym hasłem ewangelicznym²⁵. W ciągu roku zaś formacja ludzi młodych, zainteresowanych

²² *Protokół ze spotkania Grupy Misjonarzy i Rekolekjonistów Krajowych*, Zakopane, 10 stycznia 2013 roku, w: Archiwum Kurii Prowincjalnej Księży Sercanów w Warszawie. Liczba podanych w protokole misjonarzy została pomniejszona o osobę ówczesnego dyrektora Misji Krajowych, ks. Macieja Moskwy, który zmarł 18 czerwca 2013 roku.

²³ Dla przykładu w roku 2012 misjonarze krajowi oraz księża spoza tej grupy przeprowadzili razem ponad 400 prac rekolekcyjno-misyjnych. Por. M. MOSKWA, *Sprawozdanie z działalności misyjno-rekolekcyjnej Księży ze Zgromadzenia Najświętszego Serca Jezusowego za rok 2012*, Zakopane, 11 stycznia 2013 r., w: Archiwum Kurii Prowincjalnej Księży Sercanów w Warszawie.

²⁴ B. KUTA, *Sercańskie Rekolekcje Młodzieżowe. Informacje o rekolekcjach*, <http://re-kolekcje.scj.pl/zima/informacje-o-rekolekcjach>.

²⁵ Przez ostatnie lata tematami SDM były ewangeliczne błogosławieństwa. Por. stro-
na WWW Sercańskich Dni Młodych: <http://www.sdm.info.pl/>.

charyzmatem i duchowością o. Dehona i księży sercanów, odbywa się w ramach Ruchu Sercańskiej Młodzieży²⁶.

W ramach duszpasterstwa powołaniowego pracuje dwóch kapłanów, aby pomagać młodym ludziom rozpoznawać ich powołanie życiowe, włącznie z wyborem drogi życia zakonnego i kapłańskiego w Zgromadzeniu Księży Sercanów. Pomocą ma tu służyć również kontakt przez Internet, który jest dziś dla ludzi młodych głównym źródłem informacji i komunikacji²⁷.

Sercanie są obecni w Kościele polskim również poprzez działalność wydawniczą. W tym roku (2014) przypada 20-lecie istnienia Wydawnictwa Księży Sercanów DEHON. Głównym jego celem jest szerzenie czci i nabożeństwa do Najświętszego Serca Jezusowego. Oprócz publikacji poświęconych tej tematyce ukazują się również pozycje z zakresu teologii, pomoce duszpasterskie, popularna literatura religijna, pomoce do modlitwy, komentarze biblijne z serii *lectio divina*, corocznie około 50 nowych tytułów i wznowień. Oprócz tego wydawnictwo posiada bogatą ofertę akcydensów religijnych. W ramach wydawnictwa powstaje również dwumiesięcznik społeczno-religijny „Czas Serca”, który jest wizerunkiem naszej Prowincji w Polsce²⁸.

Zgodnie z charyzmatem Założyciela sercanie zajmują się również duszpasterską opieką pracodawców i przedsiębiorców w ramach funkcjonującego od 1999 roku duszpasterstwa „Talent”. Przez kilkanaście lat swojej działalności duszpasterstwo znacznie się rozwinęło i wypracowało stałe formy kontaktu i spotkań z zainteresowanymi przedsiębiorcami i pracodawcami: tzw. spotkania z talentem, połączone z wykładami, dyskusją i modlitwą; rekolekcje wielkopostne, warsztaty pogłębiania wiedzy, pielgrzymki (m.in. doroczna do sanktuarium w Krakowie-Łagiewnikach), spotkania dla małżonków, rajdy turystyczne. Obecnie spotkania duszpasterstwa organizowane są w wielu miejscach: Krakowie, Warszawie,

²⁶ Istota i cel RSM-u. http://www.sdm.info.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=12.

²⁷ Na potrzeby duszpasterstwa powołań została stworzona strona WWW *Młodzi sercanie. Duszpasterstwo powołań*: http://mlodziserkanie.pl/o_nas.

²⁸ Informacje na temat wydawnictwa i jego oferty na stronie WWW: <http://wydawnictwo.net.pl/>.

Wrocławiu, Łodzi, Lublinie, Piekarach Śląskich, Bielsku-Białej, Tarnowie, Dębicy, Kielcach, Białymstoku²⁹.

Do działalności specjalistycznej polskich sercanów można też włączyć kierowanie Domem Fundacji Jana Pawła II w Lublinie³⁰. Sercanie kierowali budową tego domu w 1992 roku, a od 1993 byli odpowiedzialni za zarządzanie nim. Dom fundacji przeznaczony jest dla studentów pochodzących z krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Dzięki stypendiom Fundacji Jana Pawła II wielu młodych ludzi z dawnego bloku wschodniego zyskuje wykształcenie z różnych dziedzin na polskich uczelniach, a równocześnie korzysta z formacji chrześcijańskiej. Po powrocie do swoich krajów służą oni pomocą dzięki nabytej wiedzy i doświadczeniu³¹.

Należy wreszcie podkreślić obecność polskich sercanów w świecie nauki. Obecnie sercanie pracują na kilku wyższych uczelniach, m.in. na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz innych akademiach czy szkołach wyższych. Oprócz tego 12 sercanów wykłada w Wyższym Seminarium Misyjnym Księża Sercanów w Stadnikach, a niektórzy również w innych seminariach czy instytutach³². Owocem wewnętrznej współpracy naukowej profesorów sercańskich jest wydawany od 1997 przy Wyższym Seminarium Misyjnym Księża Sercanów w Stadnikach periodyk naukowy pod tytułem „Sympozjum”³³. Poza tym siedmiu absolwentów seminarium

²⁹ Informacje ze strony WWW Duszpasterstwa Przedsiębiorców i Pracodawców Talent: <http://www.duszpasterstwotalent.pl/>.

³⁰ Nie jest to dzieło stworzone przez samą Prowincję, niemniej od samego początku księża sercanie bezpośrednio uczestniczyli w jego powstawaniu i organizowaniu i od początku jego funkcjonowania są odpowiedzialni za jego zarząd.

³¹ Historia i działalność Domu Fundacji Jana Pawła II przedstawiona jest na stronie WWW: <http://www.dfp2.pl/>.

³² *Działalność naukowo-dydaktyczna i publikacje wykładowców*, „Rocznik Seminarium Misyjne. Biuletyn informacyjny Wyższego Seminarium Misyjnego Księża Sercanów” 12(2012/2013), s. 29-39.

³³ Czasopismo to ma również wersję elektroniczną dostępną na stronie WWW: <http://www.sympozjum.scj.pl/>. O dobrym poziomie „Sympozjum” świadczy fakt zamieszczenia go na liście czasopism punktowanych. Por. MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEJ, Lista czasopism punktowanych. Część B Wykazu czasopism naukowych. Czasopisma

w Stadnikach podejmuje studia licencjacie i doktoranckie na uczelniach w Polsce i za granicą³⁴.

Należy przynajmniej wspomnieć o współbraciach, którzy pełnią posługę kapelanów w różnych wspólnotach sióstr zakonnych. Ponadto dwóch współbraci pełni trudną posługę kapelanów w szpitalach³⁵.

W ramach misji *ad gentes* polscy sercanie podejmują posługę w takich krajach misyjnych jak: Czad (1 osoba), Filipiny (5 osób w dwóch placówkach Cagayan de Oro i Dumalinao)³⁶, Indonezja (4 osoby w 3 placówkach Palembang, Mimika, Dżakarta)³⁷, Kamerun (2 osoby w placówkach w Bafoussam i Ndoungue)³⁸, Kongo (3 osoby w placówkach w Kinszasie i Kiragho)³⁹, Urugwaj (1 osoba w placówce w Montevideo)⁴⁰, Republika Południowej Afryki (8 osób w 6 placówkach: Aliwal North, Colesberg, De Aar, Graaff-Reinet, Hilton Farm, Pietermaritzburg [Scottsville])⁴¹.

naukowe nieposiadające współczynnika wpływu *impact factor* (IF) wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikację w tych czasopismach; <http://www.nauka.gov.pl/lista-czasopism-punktowanych/lista-czasopism-punktowanych.html>.

³⁴ Informacja zaczerpnięta z Kurii Prowincjalnej Księży Sercanów.

³⁵ Sercanie pełnią posługę kapelanów w: domu Zgromadzenia Córek Matki Bożej Bolesnej (Siostry Serafitki) w Warszawie, klasztorze Mniszek Klarysek od wieczystej Adoracji w Kętach, domu Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Ostrowcu, domu Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek Misjonarek w Otwocku, domu Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego w Pacanowie, domu Zgromadzenia Sióstr Józefitek w Radnej Górze Zdziechowicach oraz w dwóch szpitalach: Zespole Opieki Zdrowotnej w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym w Krakowie (por. *Elenchus Polskiej Prowincji...*, dz. cyt., s. 166.186-188). W 2013 roku Siostry Franciszkanek Misjonarki Maryi zamknęły swoją placówkę w Gorzkowie koło Bochni, dlatego sercanie wycofali się z tej kapelanii. Z początkiem 2013 roku sercanie podjęli posługę w domu Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Robercinie koło Piaseczna (Wiadomość z Kurii Prowincjalnej Księży Sercanów w Warszawie).

³⁶ *Elenchus Congregationis Sacerdotum a Sacro Corde Jesu 2011*, Romae apud Curiam Generalem, s. 372.

³⁷ Tamże, s. 192.

³⁸ Tamże, s. 151.

³⁹ Tamże, s. 311n. Od 2012 roku na placówce w Kiragho pracuje również ks. Jakub Snopkowski (dane z Kurii Prowincjalnej).

⁴⁰ Tamże, s. 93. Należy uzupełnić, że w 2013 roku pracę w Urugwaju zakończył br. Andrzej Gancarczyk (dane z Kurii Prowincjalnej).

⁴¹ Tamże, s. 319n. Por. *Elenchus Polskiej Prowincji...*, dz. cyt., s. 216-219; dane dotyczące liczby osób są uaktualnione na podstawie informacji z Kurii Prowincjalnej.

Natomiast gdy idzie o zaangażowanie polskich sercanów w dystrykty i wspólnoty zależne od Prowincji Polskiej, sytuacja przedstawia się następująco: w Dystrykcie Białoruskim (BYE) w 8 placówkach (Borodieniczny, Grodno, Lachowicze, Mozyr, Ostryna, Postawy, Szarkowszczyzna, Woropajewo) pracuje obecnie 13 księży, w tym 4 pochodzących z Białorusi oraz jeden z Mołdawii⁴²; w Dystrykcie Fińskim w 4 placówkach (Helsinki, Kouvola, Tampere, Turku) pracuje 9 sercanów⁴³; w Dystrykcie Mołdawskim w 5 placówkach (Bendery, Raszków, Rybnica, Swoboda-Raszków, Tiraspol) pracuje z kolei 8 sercanów, w tym 3 pochodzących z Mołdawii⁴⁴.

W Dystrykcie Austro-Chorwackim, zależnym bezpośrednio od Kurii Generalnej, w 4 placówkach (w Austrii w Seeboden i Wiedniu, w Chorwacji w Poeske Sesevete i Zagrzebiu) pracuje obecnie 7 sercanów z Polski, pozostałych 4 współbraci pochodzi z Chorwacji⁴⁵.

Ponadto poza granicami Polski istnieją także wspólnoty terytorialne, formalnie zależne od Prowincji Polskiej. Należą do nich Wspólnota Terytorialna na Ukrainie (7 osób, w tym jeden ksiądz pochodzący z Ukrainy, pracujących w 5 placówkach: Bykówka, Marianówka, Miropol, Perszotraweńsk, Romanów)⁴⁶, Wspólnota Terytorialna na Słowacji (6 osób, w tym jeden ksiądz pochodzący ze Słowacji, pracujących w 3 placówkach: Turčianske Teplice, Veľké Rypňany, Horná Štubňa)⁴⁷ oraz Wspól-

⁴² Por. *Elenchus Polskiej Prowincji...*, dz. cyt., s. 190-192. Należy uzupełnić, że od 2013 roku w Grodnie nie pracuje już ks. Ernest Budyn, natomiast po święceniach kapłańskich podjęli tam pracę ks. Eduard Sinkievich oraz ks. Aliaksandr Fiadotau (dane z Kurii Prowincjalnej).

⁴³ Tamże, s. 193-195. Należy uzupełnić, że w 2012 roku do Finlandii powrócili współbracia, którzy pracowali tam już wcześniej – ks. Ryszard Miś i Zdzisław Huber, oraz dołączył ks. Stanisław Zawilowicz (dane z Kurii Prowincjalnej).

⁴⁴ Por. *Elenchus Polskiej Prowincji...*, dz. cyt., s. 196-198. Należy uzupełnić, że w 2011 roku (po 21 latach pracy w Mołdawii) powrócił do Polski ks. Henryk Soroka; wrócił również br. Tomasz Chudziak (dane z Kurii Prowincjalnej).

⁴⁵ Por. *Elenchus Polskiej Prowincji...*, dz. cyt., s. 199-201.

⁴⁶ Tamże, s. 202-204. Od 2014 roku wspólnota podjęła również pracę w Irpinie koło Kijowa, również z perspektywą zaangażowania w Kijowie (dane z Kurii Prowincjalnej).

⁴⁷ Por. *Elenchus Polskiej Prowincji...*, dz. cyt., s. 205-206.

nota Terytorialna w Szwajcarii (4 osoby pracujące w 4 placówkach: Attalens, Courtepin Suisse, Genewa, Lumbrein)⁴⁸.

Nową inicjatywą podjętą w ramach współpracy prowincji polskiej i niemieckiej jest powołanie do istnienia placówki w Berlinie z początkiem 2013 roku (we wspólnocie 5-osobowej jest obecnie 2 Polaków). Zadaniem współbraci tam pracujących jest podejmowanie możliwych działań ewangelizacyjnych w tym mieście, które przez lata było poddawane komunistycznej propagandzie. Oprócz placówki w Berlinie pracę na terenie Niemiec podejmuje jeszcze 4 sercanów z Polski (Freiburg, Handrup, Maulbronn, Oberderdingen)⁴⁹.

Dla uzupełnienia należy jeszcze wspomnieć o polskich sercanach pracujących w ramach Prowincji Eurofrankofońskiej: we Francji w 6 placówkach (La Capelle, Le Bar sur Loup, Le Cannet, Maisons-Alfort, Metz, Tende) pracuje 9 sercanów z Polski, natomiast w Belgii (Bruksela) – 3 osoby⁵⁰.

Jak zatem wynika chociażby z tego krótkiego zestawienia, polscy sercanie są mocno obecni zarówno w Kościołach misyjnych, jak również w Kościołach lokalnych Europy Środkowo-Wschodniej, ale też coraz bardziej Europy Zachodniej.

Tę ogólną charakterystykę zaangażowań apostołskich księży sercanów w Kościele opracowano na podstawie dokumentu z 2002 roku. Od tamtego czasu nastąpił rozwój tych inicjatyw i powstały również nowe, nieujęte w tamtym projekcie. Należą do nich przynajmniej dwie ważne inicjatywy: Domus Mater oraz portal ewangelizacyjny Profeto.

Domus Mater to wydzielona część naszego domu zakonnego w Krakowie-Płaszowie, gdzie prowadzi się profilowaną działalność duszpasterską oraz usługi konferencyjno-noclegowe. Profil duszpasterski Domus Mater ujęty jest w trzy sektory: Centrum Zdrowia Rodziny, Transplantacji „Tak” oraz Duszpasterstwo Przedsiębiorców i Pracodawców „Talent”. Centrum obejmuje wsparciem i pomocą narzeczonych przygotowujących się do małżeństwa, małżonków oraz rodziców, którzy mają różne

⁴⁸ Tamże, s. 207-208.

⁴⁹ Dane z Kurii Prowincjalnej.

⁵⁰ Jak wyżej.

problemy, zwłaszcza z posiadaniem potomstwa. Duszpasterstwo Transplantacji „Tak” polega na towarzyszeniu osobom przygotowującym się do przeszczepów albo żyjącym z wszczepionym narządem. Profil duszpasterstwa „Talent” został już omówiony. Od momentu otwarcia Domus Mater działa ono w ramach jego struktur⁵¹.

Jeśli chodzi o portal ewangelizacyjny Profeto, działa on w ramach powołanego do życia Sercańskiego Sekretariatu Nowej Ewangelizacji. Głównym celem tego dzieła jest proklamowanie słowa Bożego poprzez nowoczesne media, jakimi są Internet, radio internetowe, publikacje. Na stronach Profeto można znaleźć komentarze do codziennej Ewangelii, homilie na niedziele i święta, rozważania *lectio divina*, serie rekolekcji audio, relacje audio z różnych wydarzeń ewangelizacyjnych oraz wiele innych materiałów o charakterze ewangelizacyjnym⁵².

W podsumowaniu podjętej tematyki można z całym przekonaniem stwierdzić, że Zgromadzenie Księży Sercanów, które wyrosło przede wszystkim, by zaradzić potrzebom Kościoła czasów o. Dehona, również dziś, co wyraźnie widać na przykładzie Prowincji Polskiej tego Zgromadzenia, wpisuje się swoim charyzmatem i posługą w misję ewangelizacyjną Kościoła naszych czasów. Sercanie są obecni w szerokich kręgach Kościoła misyjnego, i to zarówno w odległych krajach misji *ad gentes*, jak i w obszarach nowej ewangelizacji, obejmującej kraje wschodniej, ale i zachodniej Europy. Wszędzie, gdziekolwiek Zgromadzenie jest obecne, realizuje swoją misję w ścisłej współpracy i pod pasterską pieczęą pasterzy Kościołów lokalnych. Również dziś, jak było to w czasach Założyciela, wchodzi w te obszary ludzkiego życia, które najbardziej domagają się wsparcia i ewangelizacji, w naturalny sposób dopełniając duszpasterską posługę Kościołów diecezjalnych.

⁵¹ List dyrektora Domus Mater do współpracowników, z dnia 3 lipca 2013, „Informator prowincjalny”, nr 4, 2013, s. 16-19.

⁵² Por. <http://profeto.pl>.

Ecclesial dimension of the vocation and mission of the Congregation of the Priests of the Sacred Heart

Summary

This article aims to show the vocation of the Priests of the Sacred Heart in the ecclesial context. In the light of reflection of Vatican Council II each and individual religious vocation, as well as all the religious life, is firmly inscribed in the life of the Church itself.

In this context the vocation and the mission of the Congregation of the Sacred Heart shall be placed as well.

At first, the figure of the Founder of the Congregation, of father Leo Dehon, is presented as of a man who in his vocation was fully loyal and committed to the Church. Then the ecclesial nature of the SCJ vocation is discussed on the base of the current Constitutions of the Congregation; and finally, the mission of Polish Priests of the Sacred Heart in the local and universal Church is presented.

Outlined issues help us to state that the Congregation of the Sacred Heart, which was established primarily to address the needs of the Church of Fr Dehon's times, even today, as it is clearly seen on the example of the Polish Province of the Congregation, through its own charism and ministry partakes in the Church's evangelizing mission of our time.

The Priests of the Sacred Heart are present in a wide circle of the Church's mission, both in distant countries, as the mission *ad gentes* and in the areas of the new evangelization which embraces the countries of Eastern and Western Europe as well. Wherever the Congregation is present, it carries out its mission in a close cooperation and under the pastoral custody of the Shepherds of the local Churches.

Also today, as it was in the time of the Founder, the Congregation enters into those areas of human life, which the most demand support and evangelization. In this way, it is naturally complementing the pastoral ministry of the diocesan churches.

Ks. dr Dariusz Salamon, sercanin, wikariusz prowincjalny Polskiej Pro-
wincji Zgromadzenia Księży Sercanów, wykładowca teologii fundamentalnej
i religiologii w Wyższym Seminarium Misyjnym Księży Sercanów w Stadnikach,
członek Stowarzyszenia Teologów Fundamentalnych w Polsce.

e-mail: salamond@poczta.onet.pl